

BILINGÜISME I EDUCACIÓ

Prof.: Mayka Lahoz

Curs: 2006-2007 (PS)

Departament: Pedagogia Sistemàtica i Social

PROGRAMA

A. OBJECTIUS

1. Aprofundir en el reconeixement del plurilingüisme com a procés singular i de gran transcendència no sols a l'interior de les nostres fronteres sinó especialment a Europa, on les qüestions de convivència entre llengües i nacionalitats posseeixen una enorme actualitat.
2. Analitzar i descriure les diferents polítiques lingüístiques tenint en compte l'ús de la llengua dins les institucions autonòmiques i el sistema educatiu, així com el paper d'aquesta en els productes culturals i en els mitjans de comunicació.
3. Analitzar els principis psicopedagògics en què es recolza l'educació bilingüe i mostrar la seva aplicació per tal de proposar solucions a problemes reals, en el marc dels actuals sistemes educatius, que possibilitin vies de millora.

B. TEMARI

1. LLENGUA, CULTURA I EDUCACIÓ

- 1.1. La cultura com a interpretació
 - 1.1.1. Símbol, mite i ritu
- 1.2. Antropologia i traducció
 - 1.2.1. Comunicació humana i mediacions
- 1.3. Cultura i mobilitat humana
 - 1.3.1. Cultura i globalització
 - 1.3.2. Educació multicultural i multilingüe

2. DEFINICIÓ DE BILINGÜISME

- 2.1. L'individu bilingüe
 - 2.1.1. Definició, característiques, tipologia i graus
 - 2.1.2. Formes d'adquisició del bilingüisme
 - 2.1.3. Llengua principal i modalitats del bilingüisme
 - 2.1.4. Personalitat i integració social de l'individu bilingüe
- 2.2. Societats bilingües
 - 2.2.1. Bilingüisme social
 - 2.2.2. Factors sociopolítics, lingüístics i culturals

2.2.3. Bilingüisme institucional
2.2.3.1. La família bilingüe

3. L'EDUCACIÓ BILINGÜE: DEFINICIÓ I TIPOLOGIA

- 3.1. Principals tipus d'educació bilingüe
- 3.2. Educació i llengua en el marc dels estats nacionals
- 3.3. Diversos plantejaments de l'educació bilingüe
- 3.4. Factors que condicionen l'educació bilingüe
- 3.5. Programes bilingües
- 3.6. Bases psicopedagògiques de l'educació bilingüe
- 3.7. El lloc de l'educació bilingüe en el sistema educatiu

4. EL MARC LEGAL DE LA POLÍTICA LINGÜÍSTICA A L'ESTAT ESPANYOL

- 4.1. L'Espanya de les Autonomies
- 4.2. Comunitats Autònomes amb llengua pròpia
- 4.3. El marc legal: Estatuts d'Autonomia i Lleis de Normalització
- 4.4. Les polítiques lingüístiques
- 4.5. Política lingüística i nacionalisme

5. ELS SISTEMES EDUCATIUS BILINGÜES DE L'ESTAT ESPANYOL

- 5.1. L'educació bilingüe al País Basc
- 5.2. L'ensenyament bilingüe a Navarra
- 5.3. L'educació bilingüe a Catalunya
- 5.4. L'educació bilingüe a la Comunitat Valenciana
- 5.5. L'ensenyament bilingüe a les Illes Balears
- 5.6. L'ensenyament bilingüe a Galícia
- 5.7. Altres situacions de diversitat lingüística
- 5.8. Les llengües diferents del castellà en el conjunt de l'Estat

C. METODOLOGIA

La professora exposarà els temes a classe i estimularà la discussió amb els alumnes d'aquells aspectes més rellevants en referència a la temàtica desenvolupada durant el curs. Es contempla la possibilitat, en funció de l'adequació horària, d'alternar aquestes sessions amb lectures de textos, debats, visionat de vídeos i casos pràctics. L'assignatura està concebuda en tot moment com un intercanvi continu d'arguments i d'opinions entre professora i alumnat.

D. AVALUACIÓ

El procés d'avaluació tindrà en compte la participació dels alumnes en els debats que sorgeixin a classe. A final de curs tindrà lloc la realització d'una prova escrita de caràcter reflexiu, la qual abastarà els temes tractats durant el desenvolupament de l'assignatura. Igualment, els alumnes tindran l'oportunitat de realitzar un treball pràctic que ajudarà a pujar la nota d'examen.

E. BIBLIOGRAFIA

- AA.VV. *Mitos y realidades del bilingüismo en la educación*. País Vasco, Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco, 1992.
- APPEL, R.; MUYSKEN, P. *Bilingüismo y contacto de lenguas*. Barcelona, Ariel, 1996.
- ARANGUREN, L.A. et al. *El procés de globalització mundial. Cap a la ciutadania global*. Barcelona, Octaedro, 2002.
- ARENAS, J. *Catalunya, escola i llengua*. Barcelona, Llar del Llibre, 1987.
- ARNAU, J. et al. *La educación bilingüe*. Barcelona, ICE Universitat de Barcelona / Horsori, 1992.
- ARTIGAL, J.M. (Coord.). *Els programes d'immersió als territoris de llengua catalana*. Barcelona, Fundació Jaume Bofill, 1995.
- BAETENS BERADSMORE, H. (1989). *Principis bàsics del bilingüisme*. Barcelona, La Magrana, 1989.
- BAKER, C. *Fundamentos de educación bilingüe y bilingüismo*. Madrid, Cátedra, 1997.
- BAUMAN, Z. *La globalización. Consecuencias humanas*. México, Fondo de Cultura Económica, 2003.
- BAUMAN, Z. *Amor líquido*. Madrid, Fondo de Cultura Económica, 1995.
- BLAS, J.L. *Lenguas en contacto*. Madrid, Iberoamericana, 1999.
- BRUNER, J. *La parla dels infants*. Vic, Eumo, 1985.
- CHING, D. *Cómo aprende a leer el niño bilingüe*. Madrid, Cincel, 1984.
- COLANGELO, N. *El bilingüismo como metáfora*. Sca, La Busca Edicions, 2003.
- CONSELL SUPERIOR D'AVALUACIÓ. *Avaluació de l'educació primària (1999)*. Barcelona, Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 2001.
- CUMMINS, J. *Lenguaje, poder y pedagogía. Niños y niñas bilingües entre dos fuegos*. Madrid, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte / Ediciones Morata, 2002.
- DUCH, Ll. *Simbolisme i salut. Antropologia de la vida quotidiana, I*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999.
- DUCH, Ll. *La substància de l'efímer. Assaigs d'antropologia*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002.
- DUCH, Ll. *Estaciones del laberinto. Ensayos de antropología*. Barcelona, Herder, 2004.
- ETXEBERRÍA, F. *Sociedad multicultural y educación*, San Sebastián, Ibaeta Pedagogía, 2002.
- ETXEBERRÍA, F. (s.f.). *Bilingüismo y educación en el País del Euskara*. San Sebastián, Erein.
- ETXEBERRÍA, F. *¿Trilingües a los 4 años?* San Sebastián, Ibaeta Pedagogía, 2002.
- FANTINI, A. *La adquisición del lenguaje en un niño bilingüe*. Barcelona, Herder, 1982.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. *Les llengües en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona, Departament d'Ensenyament, 1988.
- HUGUET, A. *La evaluación de la educación bilingüe en el Estado español. Perspectivas para el Aragón del siglo XXI*. Diputación General de Aragón, Instituto de Estudios Altoaragoneses, 2001.
- KYMLICKA, W. *Ciudadanía multicultural. Una teoría liberal de los derechos de las minorías*. Barcelona, Paidós, 1996.
- LAMBERT, W.E. <<Un experimento canadiense sobre desarrollo de competencia bilingüe. Programa de cambio de lengua hogar-escuela>>. *Revista de Educación*, núm. 268, 167-177, 1981.
- MARTÍNEZ MENDOZA, F. *Primera infancia: bilingüismo y educación infantil*. Valladolid, Ed. de la Infancia, 2004.
- MÈLICH, J.-C. *Antropología simbólica y acción educativa*. Barcelona, Paidós, 1996.
- MUÑOZ, C. (Ed.). *Segundas lenguas. Adquisición en el aula*. Barcelona, Ariel, 2000.
- RODRIGO ALSINA, M. *La comunicación intercultural*. Barcelona, Anthropos, 1999.
- ROYO, J. *Argumentos para el bilingüismo*. Barcelona, Montesinos/Literatura y Ciencia, 2000.
- SALA, M. *Lenguas en contacto*. Madrid, Gredos, 1998.

SÁNCHEZ, M.P.; RODRÍGUEZ, R. *El bilingüismo. Bases para la intervención psicológica*. Madrid, Síntesis, 1997.

SARRAMONA, J. *Bilingüisme i fracàs escolar*. Barcelona, Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 1988.

SARRAMONA, J. <<¿Qué sabemos sobre el rendimiento escolar en contextos educativos bilingües?>>. *Políticas lingüísticas e educativas na Europa*. VIII Conferencia Internacional de Lenguas Minoritarias, Xunta de Galicia, Santiago de Compostela, pp. 53-67, 2003.

SIGUÁN, M. *Lenguas y educación en el ámbito del estado español*. Barcelona, Universitat de Barcelona, 1983.

SIGUÁN, M.; MACKEY, W.F. *Educación y bilingüismo*. Madrid, Santillana / Unesco, 1986.

SIGUÁN, M. *España plurilingüe*. Madrid, Alianza, 1992.

SIGUÁN, M. *Conocimiento y uso de las lenguas en España*. Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas, 1994.

SIGUÁN, M. *Bilingüismo y lenguas en contacto*. Madrid, Alianza, 2001.

TITONE, R. *Bilingüismo y educación*. Barcelona, Fontanella, 1976.

VILA, I. *El català i el castellà en el sistema educatiu de Catalunya*. Barcelona, Horsori, 1995.

ZABALETA, F. *Enseñanza de la segunda lengua en el modelo de inmersión*. Madrid, Santillana,